

JAUNAIS CELS

Agrofirma «Sorkonais Oktobris» laikrosts

„Uz paju sabiedrību „Turība“

Nolikums pirmajā laijumā

Pagājušajā nedēļā uz savu pirmo kopīgo sēdi sapulcējās topošās paju sabiedrības nolikuma un statūtu izstrādāšanas komisija. Mūsu lasītāji atceras, ka augusta beigās kopsaimniecības «Sarkanais Oktobris» pilnvaroto sapulce nolēma likvidēt kolhozu, izmaksāt kādreiz sabiedriskotā pirmo kolhoza biedru privātpašuma vērtību un uz agrākās kopsaimniecības bāzes nodibināt paju sabiedrību.

Rakstījām arī par to, ka pēc arhivu materiāliem noskaidrota pirmo kolhoznieku kopsaimniecībā ieguldītā mantā un tās vērtība atbilstoši tālāka aktiem, kā arī aprēķināta visu kolhoza biedru darba samaksa. Kamēr citos kolhozos vēl tikai sāk galvas grozīt un gudrot, ko un kā darīt pēc zemes reformas likuma pieņemšanas, agrofirmā visi priekšdarbi pārejai uz jaunu īpašuma formu jau paveikti.

MANTAS PAJAS APRĒĶINĀŠANA

Tagad sākas pats svarīgākais posms, kas skars ikvienu agrofirmā strādājošo, — jānosaka princīpi, pēc kuriem izmaksājama mantas paja un aprēķināma darba paja.

Tiek plānots, ka tikai tie pirmie kolhoznieki vai viņu mantinieki, kuri visu laiku dzīvojuši un strādājuši kopsaimniecībā, saņems pilnu mantas nodošanas aktā minēto vērtību (1:1). Te gan jāņem vērā, ka dažs labs kolhoznieks skaitījās nodevis kūti vai šķūni kolhozam, taču pats vien visu laiku šo ēku lietoja. Cits atkal vēlāk no kolhoza par nelielu summu (piemēram, 100 rubļiem) to atpircis. Pirmajam vispār par šo ēku nemaksās, bet otrajam atmaksās atpirkšanas summu (100 rubļus).

Tie pirmo kolhoznieku mantinieki, kuri dzīvo un strādā ārpus kolhoza, tomēr kolhozā savā laikā nostrādājuši vismaz piecus gadus, saņems tikai 50 procentus no nodotās mantas vērtības. Bet tiem mantiniekiem, kuri aizgājuši no kolhoza, nenostādājuši pat piecus gadus, mantas vērtību izmaksās, ievērojot naudas reformu. Piemēram, kopējā sabiedriskotās mantas vērtība 1949. gadā viņiem bija 1000 rubļu, bet tagad viņi saņems tikai 100 rubļus, jo pa starpu bijis 1961. gads, kad 10 rubļi tika pielīdzināti vienam rublim.

Visiem, kas atbilstoši šādiem noteikumiem zēlas saņemt savu mantas paju, līdz 1991. gada 1. jūlijam kopsaimniecības valdei jāiesniedz attiecīgs lūgums. Ja šāda iesnieguma nebūs, jauda pēc 1. jūlija tiks ieskaitīta paju sabiedrības fondos.

Ja mantas pajas īpašnieks vēlas, viņš var lūgt visu vai daļu mantas pajas pieskaitīt viņa darba pajai, kas katra gada beigās dos dividendes no peļņas.

KAS VARĒS KLŪT PAR JAUNDIBINĀTAS PAJU SABIEDRĪBAS BIEDRIEM!

Atbilde ir vienkārša: visi tie bijušie kolhoza «Sarkanais Oktobris» biedri, tajā skaitā arī darba veterāni, pensionāri, darba invalīdi, kuri uz paju sabiedrības dibināšanas sākumu — 1991. gada 1. janvāri — iesniegs kopsaimniecības valdei iesniegumu ar lūgumu viņus uzņemt paju sabiedrībā.

Savukārt, pilnvaroto sapulce izlems, vai visi no šiem gribētājiem cienīgi klūt par sabiedrības locekļiem. Var gadīties, ka tāds, kurš nekad nav bijis draugs ar darba disciplīnu, paju sabiedrībā netiks uzņemts.

KĀ APRĒĶINĀS UN IZMAKSĀS DARBA PAJAS!

Riebieņiem ne vienreiz vien agrāk gadījās dzirdēt apkārtējo kopsaimniecību laužu zobānošanu: sak, ko jums dod jūsu bagātāis kolhozs, mēs savā nabadzīgajā dzīvojam labāk par jums — turam vairākas govīs, cūkas, aitas...

Bet ne jau velti saka: gardāk smejas tas, kas smejas pēdējais. Tie, kas savus galvenos spēkus tērija piemājas saimniecībā, daudz neraižēdams par sava kolhoza stiprumu, tagad ar skaudību noskaņotsies uz bijušajiem «Sarkanā Oktobra» kolhozniekiem. Viņu darbs kolhoza labā radījis tādus kopsaimniecības pamatfondus, ka atbilstoši to lielumam aprēķināmā darba paja neliks zēloties. Vēlāk to parādīsim ar konkrētu piemēru.

Lai noteiktu paju sabiedrības biedra darba pajas lielumu, tiks ņemts vērā kolhozā nostrādātais laiks un par darbu saņemtā samaksa.

Līdz 1965. gadam nolēmts par katru izstrādē dienu ierēķināt 2 rubļus un pieskaitīt klāt prēmijas. Pēc 1965. gada, kad tika ieviesta garantētā darba samaksa, tiks fiksēta darba samaksas summa par katru gadu. Tomēr ar tādu aprēķinu, ka vidējā alga nedrīkst iznākt lielāka par 550 rubļiem mēnesī. Šāds noteikums

paredzēts tajsntīguma labad. Pēdējos gados kolhozā darba samaksa, piemēram, celtniekiem, ir tā augusi, ka viņi, kas nostrādājuši šeit tikai nedaudz pēdējos gadus, nokļūtu daudz izdevīgākā situācijā par citiem kolhozniekiem, kam darba stāžs garāks — arī tajos gados, kad algas vēl nebija lielas.

Un tagad solītais konkrētais piemērs. Pieņemsim, ka N. nostrādājis kolhozā 20 gadus un vidēji saņēmis mēnesī 150 rubļus. Ar tādu naudu neko lielu vis nesakrāsī. Bet darba paju gan. Cik liela tā būs? Sarēķinām: tāpat pavisam viņam par darbu samaksāts 36000 rubļu. Viņš tos, protams, jau izlietojis. Taču ekonomisti aprēķinājuši, ka pašreizējā kopsaimniecības pamatfondu vērtība, no kuras atreķinātas valsts piešķirtās summas par meliorāciju, izmaksas par ceļu būvi u.c., tomēr ļauj darba paju ikkatram aprēķināt ne mazāk, kā 18 procentus no visas par darbu aprēķinātās summas, jeb 18 kapeikas no katra rubļa. Tātad, minētā N. darba paja sabiedrībā būs vismaz 6480 rubļu. Bet cik liela būs jūsu darba paja, pēc šī paša principa rēķiniet paši.

Un šo naudu ne ilgāk kā piecu gadu laikā no iesnieguma iesniegšanas datuma varēs izņemt. Bet tiem, kas vēlēties dibināt zemnieku saimniecības, sabiedrība centīsies izmaksāt naudu uzreiz, lai jau ir kāds sākuma kapitāls jaunajai saimniecībai.

Taču ticamāk, ka paju sabiedrības biedrs nemaz negribēs izņemt šo paju. Tieši otrādi — centīsies to vēl vairot, jo ik gadus tā dos dividendes. Divdēņu izmaksai paju sabiedrība izmantos daļu peļņas, taču ne mazāk kā astoņus procentus no paju vērtības. Tātad nauda būs noguldīta izdevīgāk, nekā krājkasē.

KĀM BŪS TIESĪBAS UZ DARBA PAJU!

Tiesības uz darba paju 100 procentu apmērā būs visiem pastāvīgi strādājošajiem (ne mazāk kā trīs gadus) bijušā kolhoza biedriem, arī kolhoza pensionāriem un tiem bijušajiem kolhozniekiem, kas nodibinājuši zemnieku saimniecības; kopsaimniecības darba invalīdiem un darbā bojā gājušajiem, neatkarīgi no nostrādātā laika; tiem, kas paju sabiedrībā, stājoties darbā, iemaksā paju, ne mazāk par 2000 rubļiem.

Taču valde patur tiesības arī pieņemt darbā cilvēkus tikai uz līguma pamata, neuzņemot tos paju sabiedrībā.

50 procentus no savas darba pajas varēs saņemt tie, kas kolhozā savā laikā nostrādāja vismaz piecus gadus, bet tagad no kopsaimniecības ir aizgājuši.

Lai darba pajām un dividendēm atvēlētā summa ar katru gadu pieaugtu, nevis samazinātos, vajag katram atsevišķi un visiem kopā strādāt tā, lai aug paju sabiedrības pamatfondu un apgrozāmo līdzekļu vērtība. Pretējā gadījumā sabiedrībai var pielavīties bankrots. Zaudējumi, kurus sabiedrības biedrs nodarīs kopsaimniecībai, tiks aprēķināti no viņa darba pajas.

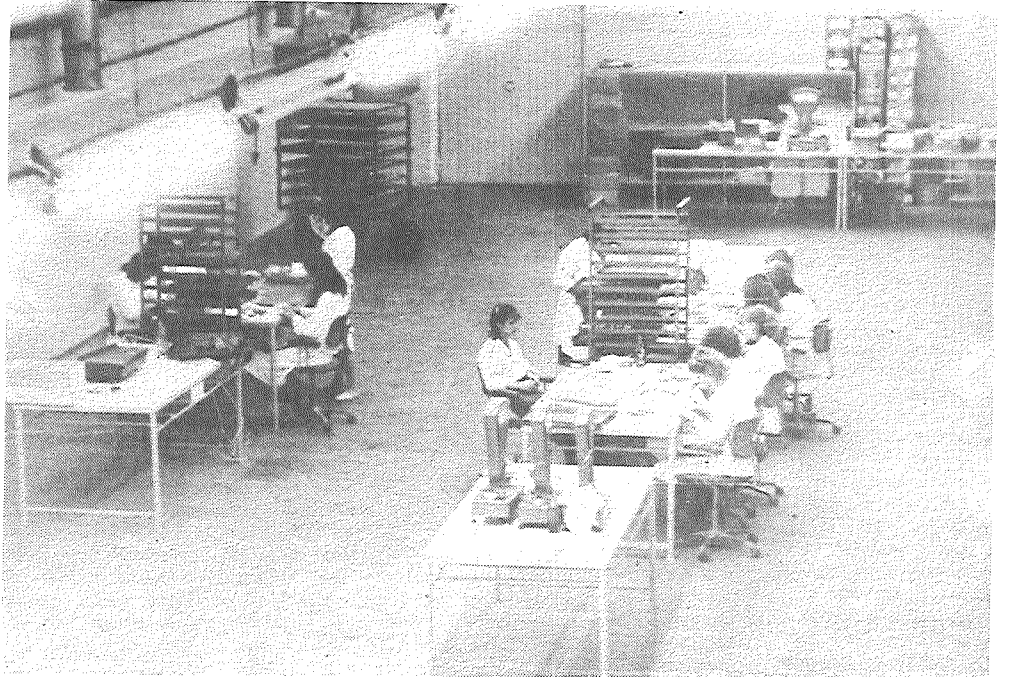
Paju sabiedrības nolikuma un statūtu izstrādāšanas komisija savā pirmajā sēdē apsprieda vēl vairākus citus pagaidu nolikuma punktus, kas reglamentēs sabiedrības dibināšanas pamatnoteikumus.

Sobrīd, kad jūs lasāt šīs rindas, notikusi vēl viena sēde, kurā precizēti vairāki papildinājumi šajā pagaidu nolikumā, daļēji apspriesti arī statūti. Ja arī jums rodas kādi jautājumi vai ierosinājumi, varat griezties pie komisijas. Atgādināsim tās sastāvu: Romualds Kavinskis (priekšsēdētājs), Alberts Eglītis (sekretārs), Volodimērs Adamovičs, Marija Butkāne, Tekla Džubina, Tatjana Gromova, Fjodors Gromovs, Valerijs Petrovs, Anatolijs Sabanskis, Pēteris Skutelis, Jānis Valters, Jāzeps Vasiļevskis un Sofija Vjakske.

Paju sabiedrības nolikums ne jau velti šobrīd tiek saukts par pagaidu nolikumu. Dzīvē mums apkārt tagad ir ļoti daudz neskaidrību, nenoteiktības. Tomēr skaidrs ir viens: paju sabiedrība — tas ir pirmais solis — saprātīgs, pakāpenisks, solis ceļā uz privatizāciju. Uz to uzņemts kurss ne tikai Latvijā, bet arī Padomju Savienībā, ar kuru mūsu republika šobrīd vēl saistīta simtiem saišu.

Kas pirmais brauc, tas pirmais māj. «Sarkanā Oktobra» vienmēr ir apzinājušies, cik daudz taisnības ir šajā sakāmvārdā, tāpēc vienmēr pratuši iet ne tikai kopsolī ar dzīvi, bet pat nedaudz tai pa priekšu.

M. AUSTRUMA.

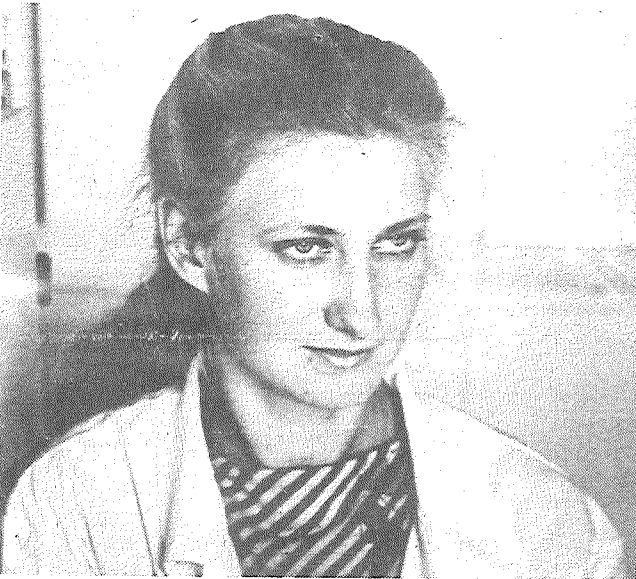
Pirmo produkciju

pirms pusmēneša sāka ražot jaunais konditorejas izstrādājumu cehs, kas uzbūvēts Preiļu nomalē, aiz siera rūpnīcas, uzkalnīnā pie Preiļu — Višķu cēla. No vienas puses tam piekļaujas pilsēta, bet no otras — lauku plašumi. Te top šerbeti, konfektes «Gofīna» un īrisi.

Attēlā: palīdzam tiepā, kur paredzēti konfekšu ielīšanas automāti, vēl patukši, šis darbs vēl tiek veikts ar veiktajām meiteni un jaunu sieviešu rokām (augšā).

Ilgus gadus dažādos amatos cietes rūpnīcā nostrādājusī Ingrida Skačkova, tagad viņa ir jaunajā uzņēmumā — strādā par meistari tehnoloģi.

A. Mežmaija foto

Ziemsvētku gaidās

Šogad 2. decembrī sākas jaunais katolu Baznīcas gads, Advents. Tas laiks ir ilgu laiks, kad tiek gaidīta pasaules Pestītāja dzimšana klusajā un svētīgajā naktī.

Decembra mēnesis ir gaidīšanas mēnesis. Bērni skaita dienas, cik to vēl palicis līdz Ziemassvētkiem — 25. decembrim. Viņu prasības nav lielas — eglīte un dāvanas! Pieaugušie, kurus jau nomāc pelēkās ikdienas rūpes, gaida, kad atskanēs vārdi:

«Miers virs zemes un cilvēkiem labs prāts!»

Garīgā saule, kas cauri tumšajam ziemas dienām, apsarmojušām koku galotnēm un apledojušiem ziemas loģiem tik svētīgi un gaiši iespīd mūsu satrauktajās sirdīs, modinot dvēselē priecīgas vasaras iespājus, ir lielais un skaistais cilvēktapsanas noslēpums. Ap šo zēlastības sauli tad arī strāvo visu ticīgo domas.

Advents aptver 4 svētdienu (šogad 2., 9., 16. un 23. decembrī) sagatavošanās laiku uz gaišajiem Ziemassvētkiem. Latīņu valodā vārds «adventus» nozīmē atnākšanu. Tātad — Jēzus Kristus atnākšanu.

Izšķir trejādu Kristus atnākšanu. Pirmā notika nabadzībā un pazemojumā mūsu labā svētīgajā naktī Bērlēmē pirms gandrīz 2000 gadu. Otrā notiek vēl arvien zēlastības dēļ Svētā Komūnijā, tās cienīgā pieņemē, pirms tam izdarot sirsniņu grēku nožēlu pie bikts. Trešā notiks pasaules beigās lielā varenībā un godībā, kad Pestītājs nāks tiesāt dzīvos un mirušos. Pirmā Kristus nākšana būtu bez ies-

mēs uz trešo nākšanu varam raudzīties ar prieku un mierinājumu.

Pēc Baznīcas nodoma Adventam jāatgādina tās nemīlīgās ilgas, ar kurām cilvēce 4000 gadu gaidīja Pestītāju. Tāpēc daudzās zemēs Adventa laikā baznīcās, slimnīcās, skolās un citās sabiedriskās vietās tiek ierīkotas t. s. «Adventas vainagas» izveides. To izgatavo no egļu zariem, mētrām un citiem mūžzaļiem augiem. Vainagā ieliek 4 sveces. Pirmajā Adventa svētdienā iedezd vienu, otrajā — divas, trešajā — trīs, bet pēdējā — visas četras sveces. Vai šāds vainags neiederētos arī mūsu sabiedriskās vietās?

Visa daba Adventa laikā aicina rūpīgi iedziļināties sevī, koncentrēties dziļā ziemeļmiegā: tikai augšā aiz zvaigznēm ir dzīvība, kas paceļ mūsu domas uz debesīm un mūžību. Adventam mūs jāpamudina ar sirsniņu lūgšanu un valdsirdīgu grēksūdzi gatavoties uz Jēzus atnākšanu. Pirmā notika nabadzībā un pazemojumā mūsu labā svētīgajā naktī Bērlēmē pirms gandrīz 2000 gadu. Otrā notiek vēl arvien zēlastības dēļ Svētā Komūnijā, tās cienīgā pieņemē, pirms tam izdarot sirsniņu grēku nožēlu pie bikts. Trešā notiks pasaules beigās lielā varenībā un godībā, kad Pestītājs nāks tiesāt dzīvos un mirušos. Pirmā Kristus nākšana būtu bez ies-

mēs uz trešo nākšanu varam raudzīties ar prieku un mierinājumu.

Pēc Baznīcas nodoma Adventam jāatgādina tās nemīlīgās ilgas, ar kurām cilvēce 4000 gadu gaidīja Pestītāju. Tāpēc daudzās zemēs Adventa laikā baznīcās, slimnīcās, skolās un citās sabiedriskās vietās tiek ierīkotas t. s. «Adventas vainagas» izveides. To izgatavo no egļu zariem, mētrām un citiem mūžzaļiem augiem. Vainagā ieliek 4 sveces. Pirmajā Adventa svētdienā iedezd vienu, otrajā — divas, trešajā — trīs, bet pēdējā — visas četras sveces. Vai šāds vainags neiederētos arī mūsu sabiedriskās vietās?

Visa daba Adventa laikā aicina rūpīgi iedziļināties sevī, koncentrēties dziļā ziemeļmiegā: tikai augšā aiz zvaigznēm ir dzīvība, kas paceļ mūsu domas uz debesīm un mūžību. Adventam mūs jāpamudina ar sirsniņu lūgšanu un valdsirdīgu grēksūdzi gatavoties uz Jēzus atnākšanu. Pirmā notika nabadzībā un pazemojumā mūsu labā svētīgajā naktī Bērlēmē pirms gandrīz 2000 gadu. Otrā notiek vēl arvien zēlastības dēļ Svētā Komūnijā, tās cienīgā pieņemē, pirms tam izdarot sirsniņu grēku nožēlu pie bikts. Trešā notiks pasaules beigās lielā varenībā un godībā, kad Pestītājs nāks tiesāt dzīvos un mirušos. Pirmā Kristus nākšana būtu bez ies-

mēs uz trešo nākšanu varam raudzīties ar prieku un mierinājumu.

Pēc Baznīcas nodoma Adventam jāatgādina tās nemīlīgās ilgas, ar kurām cilvēce 4000 gadu gaidīja Pestītāju. Tāpēc daudzās zemēs Adventa laikā baznīcās, slimnīcās, skolās un citās sabiedriskās vietās tiek ierīkotas t. s. «Adventas vainagas» izveides. To izgatavo no egļu zariem, mētrām un citiem mūžzaļiem augiem. Vainagā ieliek 4 sveces. Pirmajā Adventa svētdienā iedezd vienu, otrajā — divas, trešajā — trīs, bet pēdējā — visas četras sveces. Vai šāds vainags neiederētos arī mūsu sabiedriskās vietās?

Ziemsvētku gaidās

Sākums 1. lappusē

bijīgie kristieši tagad sirsnībā un svētā bijībā gremdējas noslēpumos par Dieva Dēla iemiesošanu un cilvēktapšanu.

Jēzus bērības dzīves noslēpumi ir kā Jērikas roze (Anastatica hierochuntica). Augs sakalst karstumā, zariem liecoties uz iekšu, paliek kamolveidīgs, bet, lietum uznākot, zari mitrumā izplešas, tāpēc šis augs jau izsenis uzskatīts par atjaunošanos simbolu.

Tagad Adventā, svētsvīngiem ūdeņiem dzirdīta, Jērikas roze sāk atdzīvoties, paceļ savu krāšņo ziedu un kļūst par skaistu Ziemassvētku greznojumu. Tā ir ar Jēzus bērību. Iekšējās pārdomās kopta, tā atkal atdzīvojas daudz skaistāka par Jērikas rozi un izdod patīkamu smaržu, no kuras slima un grēkpilna sirds atveseļojas no ikdienas bēdām un rūpēm.

Visa Adventa laiks mūs māca uzticēties Dievam. Mums patlaban visvairāk vajadzīga svēta un nešaubāma uzticēšanās kā jebkad agrāk, lai mūsu tauta būtu vienota. Mēs taču redzam, ka ļaunums un grēks plaši izplatās, bet labais visiem līdzekļiem tiek nežēlīgi apkarots. Neļausim sevi maldināt tumsas spēkiem, paliksim uzticīgi mūsu Dievam un Kungam. Tad mēs, kuri uzticamies Kungam, drīkstam ar Vecās Derības pravieši Zahariju atkārtot:

«Slavēts ir Kungs, Izraēla Dievs, jo Viņš apmeklēja un atpūta savu tautu» (Lūkasa evaņģēlijā 1, 68).

Ar Ziemassvētkiem saistās ļoti daudz tradīciju un parašu. Šie svētki izsenis ir bi-

juši mūsu tautas ģimenes svētki. Kristīgie Jēzus Dzimšanas svētki latviešu ģimenē ienāk ar kļušu un gaišu prieku.

Īsts prieks iet no sirds uz sirdi, atspoguļojoties mīlestībā citam pret citu. Tā ir diža un varena gaisma, kas dāsni staro no Svētās Ģimenes. Betlēmes nabadzīgā lopu mīteklī Jēzus Bērns ir dzimis pasaulei dziļā tumsā un bargā aukstumā. Te, no šīs Svētās Ģimenes, visā cilvēcē, visā pasaulē un arī katrā ģimenē un sirdī, kur valda naidis un atreibība — iepļūst gaisma, kas visus mierina un apskaidro. Tā ir šo senseno svētku izjūta: miers, prieks, gaisma, drošība. Un tai nav robežu.

Senlaikos latviešu mājās istabas klonu svētkiem par godu kaistja ar kapātām skujām. Iestājoties krēslai, visa saime devās uz silti izkurinātu pirti, lai pēc tam, balti nopērušies ar saulainā vasarā grieztām bērzu slotām, atgrieztos mājās.

Istabā uz galda balta galdsega. Uz tās nedaudz siena un baltās oblātes (kalādas). Ģimenes galva katram izdala oblātes un, kopīgi laužot, dalās svētku priekā, jo dalīti prieki ir — divkārši. Atskan Ziemassvētku dziesmas, seko mielasts, cik namamāte to sarūpējusi. Vakarā vai agri no rīta visi dodas uz dievnamu. Mūsu rakstnieki par šo notikumu daudz rakstījuši: E. Virza «Straumēnos». J. Poruks «Balts sniedzīns...» u.c.

Ziemassvētki ir dāvanu un dāvināšanas svētki. Pašu lielāko dāvanu — savu Dēlu — šai vakarā mums ir devis visiem pašs Dievs. Un no Viņa un caur Viņu nāk arī tās mīlestības dāvanas, ko mēs šai

vakarā sniedzam cits citam. Tāpēc visu Adventa laiku bērni un pieaugušie gatavo dāvanas. Var jau nopirkt veikalā, bet visskaistākā, lai cik tā necila un niecīga, būs pašu gatavotā dāvana.

Vispirms Ziemassvētkos jāatceras tie, kuri ir vientuļi un bēdu nomākti. Un mūsu rajonā tādu ļoti daudz. Jau nelaimīgie bērni, kuru skaits ar katru gadu pieaug. Tāpat sirmgalvji un vientuļi.

«Dodot gūtais, neatņemams», rakstīja mūsu Tautas dzejnieks Rainis. Tā ir pati labākā Ziemassvētku svinēšana — iepriecināt noskumušo un paēdināt izsalkušo. Tas ir arī sens mūsu tautas paradums — kādu labāku kumosu un svētku cienastu Ziemassvētku naktī sagatavot nosalušajiem un izsalkušajiem meža zvēriem.

Vai mēs nevarētu kaut ko darīt savu līdzcilvēku labā šajos svētkos? Pamēģināsim. Iespēju ir tik daudz.

Tāpēc 22. novembrī Preiļu rajona Izpildkomitejā priekšsēdētāja vietnieces Vairas Vucānes vadībā tika spriests un lemts, kā pavadīt Adventu un sagaidīt Ziemassvētkus. Ar neparastu sajūsmu varēja klausīties Līvānu vidusskolas skolotājas Skaidrītes Šmites stāstījumu, ar kādu prieku skolēni pagājušā gadā gatavoja dāvanas slimniekiem, kāds dvēseles siltums un apskaidrība pārņēmusi bērnus un, protams, arī pašu skolotāju. Un tieši tas ir Adventa aicinājums un Ziemassvētku garīgais stiprinājums.

Ziemassvētkos piederas apciemot vecos un slimos radniekus un pat svešus cilvēkus, ar mīļiem sveicieniem atcerēties tos, kuri gadā stei-

gā un rūpēs ir nepamatoti aizmirsti. Un, ja jums, mīļie lasītāji un labas gribas cilvēki, ir kāds, kas slimības vai vientuļības dēļ Ziemassvētku prieku nejūt, aizsūtiet turp savus bērnus ar sveicieniem, lai Kristus Dzimšanas svētku prieks ienāk visur — katrā mājā un sētiņā.

Kad iededzina eglīti un skan visiem pazīstamā «Klusa nakts», svēta nakts», tad laimīga ir tā ģimene, kurā visi ģimenes locekļi vienojas kopējā lūgšanā un pateicībā Dievam. Ziemassvētki ir vieni no nedaudzajiem Baznīcas gadā, kuru saturs ir tik dziļš un tik bezgala varens, ka to vārdos nav pat iespējams izteikt.

Jau minētajā sanāksmē izskanēja doma: lielo egli pilnietas centrā uzstādīt, kā tas notiek citās valstīs, ar 1 Adventa svētdienu (2. decembrī), vairākas reizes dienā atskaņot attiecīgu mūziku, kad Ziemassvētku vecītis aicinātu visus labi sagatavoties svētkiem, sniedzot dažādus padomus eglīšu rotāšanā, dāvanu sagatavošanā un pasniegšanā utt.

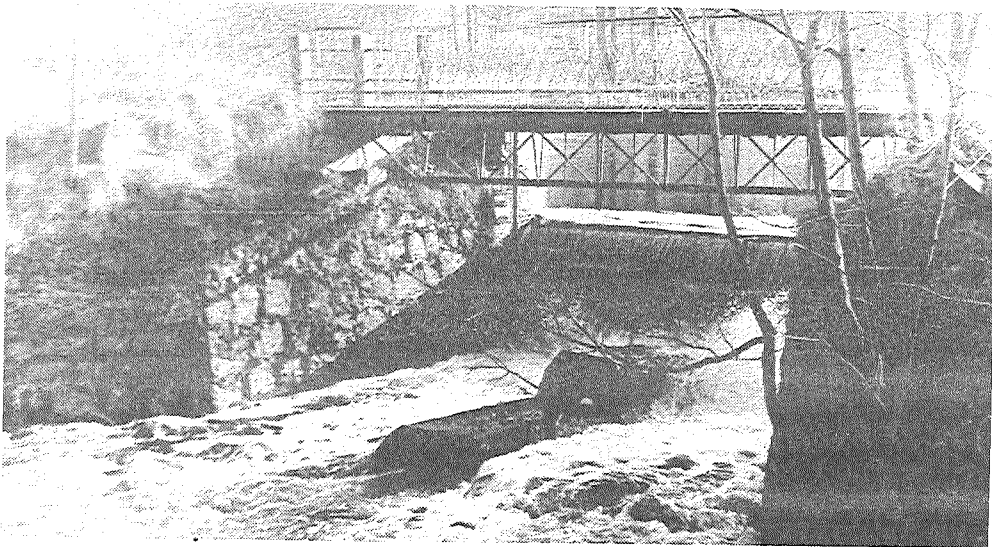
Skaista doma — aprūpēt slimos bērnus un vientuļniekus, pārraidīt vietējā televīzijā garīga satura programmu no dievnama un svētdienas skolas, izgatavot Adventa vainagus utt.

Iespēju daudz. Katrs pieliksim savu izdomu un darbu, lai mēs spētu cienīgi šos svētkus, kas pēc-tik daudzziem gadiem nu atkal atklāti svinēti tiek, sagaidīt attīrītām dvēselēm, labestības pārņemti un gara spēka stiprināti!

A. BUDŽE,
dekāns

Veiksmīgi strādā agrofirmas celtniecības un montāžas pārvalde, liels tur arī vecākās grāmatvedes Ernestīnes Šņitkovas nopelns.

Dienu un nakti, zienu un vasaru nerimis šalc ūdenskritums pāri bijušo dzirnavu aizsprostu Rībenūs, tā mūžā Feimankas, kuras ūdeņi priecīgi krīt no nepilnus divus metrus liela augstuma, dzīve mainījies daudzkārt un dažādi, līdz atnākusi līdz mūsu dienām.

Rībeni vai Riebiņi

Šogad esam saņēmuši jau 450 lasītāju vēstules. Tas ir gandrīz divreiz vairāk nekā pērn. Arī pašlaik, kad top pēdējie laikraksta numuri, vēl saņemam savu uzticīgo ārštata autoru materiālus par dažādiem kultūrvēsturiskiem tematiem, kuri savukārt, kā mēdz teikt, iet pie sirds mūsu uzticīgajiem lasītājiem, tieši šādu rakstu cienītājiem. Viņi izsaka arī nožēlu par to, ka «Jaunais Ceļš» izbeidz savu pastāvēšanu.

Paldies visiem tiem, kas atbalsta redakciju šajās grūtākajās likvidēšanas dienās ar labu, sirsnīgu vārdu. Jūsu līdzdalība palīdzējusi «Jaunajam Ceļam» atstāt savas pēdas kaut neilgā laika sprīdī līdz šim ne pārāk bagātājam Latgales preses vēsturei.

Sodien tuvāk pievērsīsimies

nelielam fragmentam kādā no Eduarda Kozlovskis pēdējām vēstulēm, kas skar visus riebiņniešus (tā mūsu pagasta iedzīvotāji tiek dēvēti valodnieces Vallijas Dambes sastādītajā «Latvijas apdzīvoto vietu un to iedzīvotāju nosaukumu» sarakstā (Rīga, «Zinātnie», 1990.).

Eduards Kozlovskis raksta: «... grybu izteikt krīvu tautības izdevotojim sovu atzīnību par tū, ka jī leidz šam nav nūmainejuši Rībeņu nūsaukumu un tū nav izkēmojuši par bezjēdzēigim «Riebiņiem», tai kai tū ir izdarējuši myusu lafgalīši, «švaukstōdāmīš» pēc pōrnūvodnīkim.

Munuprōt, ir pīnōcis laiks vīnreiz izbeigt vītvōrdu izkēmošanu. Munuprōt, jysu laikroksta redakcijai un po-

gosta administracijai vajadzātu pasaryupeit, lai Rībeņi atgyutu atpakaļ sovu skaitīšū nūsaukumu, taipat kai tū ir panokusi Dričāni un Rāzna.

Reigas zynotnīki pašreiz stōdoj pi vītvōrdu atlasa sastōdeīsonas un caur presi lyudz vysus īdzeivotojus paleidzeit jīm atjaunot vītvōrdim vacūs, senīvū dūtīs nūsaukumus, kuri izkropļoti un iznīkoti «volūdņiku» — nāprašu dēļ. Myusim jōatgyun sova pašapzīņan.

Pagasta pašvaldībai sadarbībā ar Latvijas Kultūras fonda Preiļu kopu der ieklausīties šajās latgaliskās kultūras nelokāmā aizstāvja domās. Bet vecajiem iedzīvotājiem jāiesaištās seno vietvārdu atcerēšanās un saglabāšanas darbā. Nesakropļoti vietvārdi ir laba liecība par tautas vēsturi sirmā senatnē.

Zemniekam—uz LZS

Latvijā strauji pieaug zemnieku saimniecību skaits, nepieciešams politiski iespaidīgs spēks, kas nesavtīgi viņus aizstāvētu tik grūtajā laikā. Zemnieki var palauties tikai paši uz sevi, tādēļ nav atliekama savas partijas veidošana. Tikai tā ar savu darbību varēs panākt maksimāli labvēlīgus politiskos, ekonomiskos, tiesiskos un kultūros apstākļus zemnieku saimniecību atdzimšanai un uzplaukumam Latvijā.

Tāda partija var būt Latvijas Zemnieku savienība. Tai varētu būt šādi galvenie principi: neatkarīgas, demokrātiskas un parlamentāras valsts atjaunošana, atzīšana, ka kolektīvācija kā no politiskā, tā ekonomiskā viedokļa Latvijas lauksaimniecībā bija nepareiza un tās metodes vērtējamas kā noziegums pret tautu. Partija aizstāv uz privātpašuma pamatprincipiem balstīto agrāro reformu, pieprasa valsts agrārpolitikas pamatā likt zemnieku saimniecību izveidošanu un nostiprināšanu, veicināt zemniecības kooperāciju laukos, atzīt mantošanas tiesības tiem zemes īpašniekiem, kuri eksistēja līdz 1940. gada 22. jūlija dekrētam par zemes nacionalizāciju.

Ir jāuzskata, ka lauku kultūrvides atjaunošana un saglabāšana ir valsts un sabiedrības tiešs pienākums, jāatzīst politisko un idejisko uzskatu daudzveidība, jāveicina tautas garīgo un ētisko ideālu atdzimšanu, jāveido tāda izglītības sistēma, kas nodrošina zemniecības attīstību, jāpanāk lauku iedzīvotāju sociālā nodrošinātība un viņu īpašuma aizsardzība.

Latvijas Zemnieku savienība modinās un stiprinās tautā pareizu atziņu par zemnieku nozīmi valstī un sabiedrībā, modinās un stiprinās viņu politisko apziņu un izpratni uz demokrātiskiem pamatiem, aktīvi līdzdarbosies zemniecības atjaunošanā un aizstāvēs tās politiskās, saimnieciskās un kultūras vajadzības un prasības valsts un pašvaldības iestādēs, izstrādās iesniegšanai dažādus likumprojektus.

Partija LZS izdos laikrakstus un grāmatas, rīkos kursus un priekšlasījumus, iegūs, atvērs un uzturēs grāmatu spiestuves, vāks līdzekļus savām vajadzībām, dibinās savus fondus. Biedru naudu, lai neatbaidītu pensionārus, varētu nofekt mazāk par rubli mēnesī. Par biedriem var būt visi Latvijas 1 Republikas pilsoņi un viņu pēcteči, vecāki par 18 gadiem. Jaunus biedrus tiesīgas uzņemt pirmorganizācijas ar klātesošo balsu vairākumu, tos, kuri sastāvējuši citās partijās — pēc triju mēnešu pārbaudes laika. Piederības naudu nosaka katra gada pirmajā sapulcē, puse no tās paliek pašu vajadzībām (uz vietās), otru pusi nosūta rajona valdei, kura, savubas tiešs pienākums, jāatzīst politisko un idejisko uzskatu daudzveidība, jāveicina tautas garīgo un ētisko ideālu atdzimšanu, jāveido tāda izglītības sistēma, kas nodrošina zemniecības attīstību, jāpanāk lauku iedzīvotāju sociālā nodrošinātība un viņu īpašuma aizsardzība.

bankas procenti.

Latvijas Zemnieku Savienības pamats ir pirmorganizācijas — tās nodaļas, ko var dibināt katrā pagastā, ko vēlāk apstiprina Centrālajā valdē. Nodaļas rīko partijas pierīgo vakarus un sapulces, izveido laikrakstu izplatīšanas vietas, saviešņus vakarus, koncertus, teātra izrādes, loterijas, kursus, priekšlasījumus, ievēlē valdi piecu cilvēku sastāvā un revīzijas komisiju no trim locekļiem, valdē ievēlē divus kandidātus. Savu darbu nosaka pati nodaļa, uz LZS kongresiem sūta savus delegātus.

Tālākā pārstāvniecība ir rajona pārvaldes orgāni — padome, valde un revīzijas komisija, bet Latvijā — Savienības padome, valde un revīzijas komisija. Augstākais Savienības orgāns ir kongress, kārtējos sasaukumos ik gadu, ārkārtējos — valde, revīzijas komisija, ja nav kompetentas izlemt jautājumus, kā arī pēc vienas desmitās daļas nodaļu pieprasījuma. Par sasaukšanas vietu un laiku tiek izziņots vismaz 30 dienas iepriekš. Pastāv Savienībā arī goda tiesa, tās sastāvu nosaka valde, šī tiesa darbojas pēc sava nolikuma.

Domāju, ka ar šiem izvilkiem no Latvijas Zemnieku Savienības pamattēzu un stāstītu projekta esmu pārliecinājies daudzus, radis domubiedrus. Vēl piebildīšu, ka LZS neveidojas vis tukšā vietā, nē — atjaunojas uz bijušo Latvijas 1 Republikas zemnieku partiju bāzes.

A. DZENIS

Četrkārtējs deputāts

8. turpinājums

Sarp citu, nedaudz agrāk viņš pats bija aicinājis Latgales kolēģus «nelauties nekādām pierušāšanām» no valdības pusēs...

Kā jau minēju, Kalistratova uzstājās ar arhibīskapa Jāņa aizstāvības runu, lai gan vienmēr bija saucis to par vecticības ienaidnieku, visvisādu launumu iemiesojumu. Un, galīgi negaidīti bija tas, ka M. Kalistratovs par sabiedroto uzaicināja savu mūžīgo pretinieku divās Saemēs — deputātu Leontiju Špolanski. Tas agrāk bija bagāts muižnieks Preiļu pagastā (kādu laiku viņam piederēja Riebiņu muiža), nodar-

bojās ar komerciju, ar savām spekulācijām izputinādams ne mazums zemnieku. Un kopā ar tādu darboni Kalistratovs kļuva par «darba zemnieku partijas» dibinātāju. Kaut gan — diezin vai šo ārkārtīgi nelielo grupu varēja saukt par partiju. M. Kalistratovs visos laikos palika līderis bez savas partijas šī vārda tiešā nozīmē — viņš nespēja paciest sev blakus citus līderus. Tādējādi viņa savienība ar Špolanski bija tikai īslaicīgs taktisks manevrs.

Lai raksturotu M. Kalistratova tuvināšanos labajam vairākumam pēdējā Saemē, var minēt šādu gadījumu. Sakarā ar nepieredzēto krīzi un Latgales zemniecības neizturamo

stāvokli 1932. gada 4. oktobrī pēc M. Kalistratova grupas iniciatīvas desmit deputāti (no kuriem deviņi bija nacionālo minoritāšu pārstāvji) izskatīšanai Saemē iesniedza likumprojektu par zemnieku parādu likteni un sabiedrisko darbu organizēšanu lauku apvidos.

Varēja likties, ka tie ir ļoti saprātīgi priekšlikumi, tomēr debatēs tos asi kritizēja neatkarīgais deputāts no Latgales Izidors Muižnieks (skolotājs, kreisais sociālists, kas oficiāli bija izstājies no sociāldemokrātiskās frakcijas, jo nepiekrīta tās vadības līnijai, bija tuvs radikāļiem, pēc 15. maija apvērsuma nokļuva nometnē). Kalistratovs ar savu kompāniju cīnījās tikai par valstij nenomaksāto parādu sloga atvieglošanu, taču Latgales zemnieki pārsvarā bija parādnieki nevis valstij, bet gan privātpersonām, jo tiesības saņemt valsts subsīdijas varēja izmantot tikai saimnieki, kas bija korborējuši (tas ir, speciālā valsts reģistrā fiksējuši) savu zemi. Taču zemes korborēšana maksāja

diezgan dārgi, un nabadzīgie latgalieši nevarēja atļauties tādu greznību. Lielus valsts kredītus saņemt spēja tikai turīgie saimnieki. I. Muižnieks apsūdzēja M. Kalistratovu grupu, ka tā aizstāvo tikai lauku iedzīvotāju pārtikušos slāņus, un ierosināja pirmām kārtām samazināt nabadzīgo zemnieku parādus, bet trūcīgajiem tos norakstīt pavisam.

Raksturīgi, ka pat labējais deputāts Hugo Dzenītis (Zemnieku savienība) Kalistratova priekšlikumus nosauca par demagoģiju ar tālejošām sekām. Tomēr K. Ulmanis un J. Breikšs (Demokrātiskais centrs) ierosināja ņemt tos par pamatu atbilstošā kompromisvarianta likumprojekta izstrādāšanai. Viņi spēja novērtēt Kalistratova nevēlēšanos bojāt attiecības ar labēji centrisko koalīciju.

Tas viss pamatīgi sašķobīja M. Kalistratova autoritāti tautā un pat Saemē, kur gandrīz visi viņa priekšlikumi balsosānā izgāzās, kur viņš nebija ievēlēts nevienu komisijā un kur viņu vienlīdz nicināja

kā kreisie, tā labējie. No M. Kalistratova galējībām norobežojās pat tik ietekmīgs viņa senais sabiedrotais kā deputāts Timofejs Pavlovskis (Vārkavas pagasta saimnieks, kas dzīvoja Līvānos, bija ceturtnās Saemēs otrais sekretārs, kara beigās emigrēja, nomira 1964. gadā Austrālijā).

Tagad Meletija Kalistratova kreisās valodas jau nevienu, izņemot vistumšākos zemnieciņus, vairs nemaldināja. Kāds no tā laika buržuāziskajiem izdevumiem šajā sakarībā rakstīja: «Nav ne mazākā pama-

ta saukt viņu par kreiso, jo viņa kreisms izpaužas tikai tad, kad vajag nozvejot trūcīgo balsis. Viltots kreisms vīd arī visā viņa politiskajā darbā». Kalistratova darbības jēgu viņa oponenti no konservatoru nometnes aprakstīja tā: «Tagad viņam ir izdevīgi izlikties par proletariāta draugu, un viņš tāds ir. Kļūs izdevīgi būt labējam — kļūs labējais.» Pat Kalistratovu atbalstošais laikraksts «Segodņa» laiku pa laikam pārmeta viņam tik cinisko politikānismu. Bija jaušams noriets.

(Turpinājums sekos)

VĒSTULES NO ANGLIJAS

4. turpinājums

Vakar Londonā atzīmējām mūsu katoļu biedrības 40 gadu jubileju. Bija ap simts cilvēku, to starpā arī trīs latvieši, kas ieradusies apciemot radus.

Jūsu prese tik krasi mainījies. Piemēram, «Cīņa», kas tak ir komunistu avīze, atklāti cildina Latvijas Tautas fronti. Notikumi Latvijā pie mums aizskan kā atbalss. Perestroika aizgājusi tik tālu, ka atpakaļceļā vairs nav. Zēl, ka tā vēl nav sagrāvusi muižas cietokšņi.

Ak, mazā latvju tauta, cik tu esi cietusi! Nav tādas valsts pasaulē, kur nebūtu latviešu bēgļu. Paskaties uz mūsu vēsturi. Vācu muižnieks par vienu tabakas pipi deva trīs latvju vergus, Jānis Briesmīgais lepnī ziņoja, ka nav policis nevienu dzīva latvieša. Lai to noklusētu, bija jāvilto vēsture.

Mūsu zemes fermeri katru gadu saražo sešus miljonus tonnu labības pārpalikuma, taču valsts piedāvā kompensāciju — 160 mārciņas par katru atmatā aizlaisto hektāru. Šogad būs liels cukurbiešu pārpalikums — ražas ir 55 tonnas sakņu no hektāra. Pēckara gados visas ražas pieaugušas četrkārtīgi, taču tiek kultivētas tādas graudaugu šķirnes, kurām ir īsi stiebrī, bet vārpās — divas līdz četras reizes vairāk graudu. Pagājušajā gadā lopkopējiem bija uzlikts 30 miljonus mārciņu liels sods par piena pārprodukciju.

Simti tūkstoši automašīnu gaida pircējus, bet tādu nav,

lai arī piedāvā izdevīgus noteikumus — trīs mēnešus par brīvu benzīnu, atvaļinājumus uz ārzemēm un tā tālāk. Japāni ir pārņēmuši šīs zemes motociklus, televizoru, fotokameru, automašīnu un vēl citus tirgus, pašmāju ražotājus iedzenot bankrotā. Daudzas autorūpnīcas strādā tikai divas trīs dienas nedēļā, kāda — pat vienu dienu. Lētas drēbes nāk no Indijas un Ķīnas (krimplēns, neilons pa 50 pensiem metrā). Kartupeļi tik lēti, ka daudz dārgāk izmaksā to novākšana un viens otrs fermēris atrod par labāku aparat turpat uz lauka, gaļa un sviests vienmēr ir pārpalikums. Medicīnas vīri saka: angļi slepkavojoši pašiem — ēdot tik daudz produktu, kas satur lopu taukus, tas ir, gaļu un sviestu. Pārejām uz marga rīnu un putnu gaļu, jo tie ir lēti un jau sagatavoti liksānai cepeškrāsnī.

Segaidāms, ka bezdarbnieku Anglijā šogad būs ap diviem miljoniem. Pa lielākajai daļai tur vainojamas arodbiedrības ar nepārtrauktiem streikiem un neprātīgiem algu paaugstinājumiem pieprasījumiem, daudzas fabrikas iedzinušas bankrotos. Darbu zaudēja arī Jānis, mazas izredzes ko atstāst. Neskatoties uz to, ka Anglijā nodzīvojis trīsdesmit trīs gadus, ļoti slikti runā angļiski, rakstīt neprot nemaz, bet naudas viņam netrūkst, badu necieš, kā visi bezdarbnieki, saņem arī valsts pabalstu. Divas nedēļas ar viņu apbraukājām jūras malas.

Pastāstīšu par Vladislava meitas kāzām. Viņam pašam ir brīnišķīga māja, garāža, liels dārzs, bet pēc vietējām parāšām jaunlaulātajiem jādzīvo atsevišķi. Jau gadu iepriekš nopirka māju (arī es uzdevināju 700 mārciņas), Džanete strādā vietējā pašpārvaldē, saņem gadā 4000 mārciņas, viņas vīrs — bankas ierēdnis — 5000 mārciņas, māja viņiem izmaksāja 15.000 mār-

ciņu (10 procentu iemaksāja uzreiz, pārējais jānomaksā 25 gadu laikā).

Sodien mums ir brīvdiena valsts mērogā, strādā tikai zagļi un policisti.

1989. gada 3. februāris

Laiks pie mums neparasti silts, dienā temperatūra 8—10 grādi ar plusu, koki un krūmi plaukst divus mēnešus agrāk, neviens nezina tam izskaidrojumu. Kā raksta no Latvijas, tad arī pie Jums laiks ir silts.

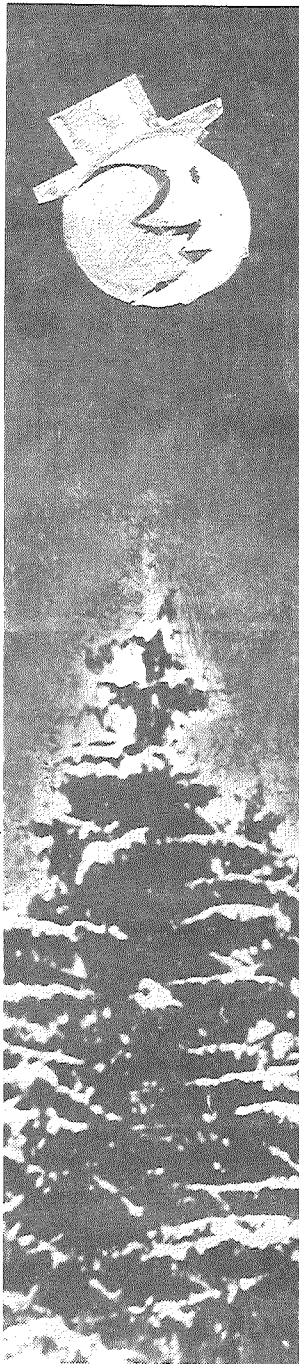
1989. gada 5. maijs

Pēc raksta «Dzimtenes Balsī» noprātu, ka Preiļu rajonā neiet gludi ar perestroiku. Šķiet, ka Jums pastā ir vietējā cenzūra, jo saņemu dažas vēstules uzplēstas un atkal salīmētas, dažas manas nav sasniegušas Jūs. Citos rajonos tā nav.

Aprīlis bija slapjš, maijs sācies karsts ar temperatūru 26 grādi. Esmu nodedzis kā vēzis, tikai pāris stundas pavadojot laukā. Draugu apciemotāja divas radniecības no Latvijas, viņam pašam ir mašīna, bet slimas kājas, un palūdzta tās dāmas izvizināt pa skaistākajām vietām. Meitene bija pārsteigta par šīs zemes labklājību un pārpilnājiem veikaliem. Nesaprotu, kāpēc «Dzimtenes Balss» vairs neiespiež naudas kursu, kā to darīja agrāk, tāpēc nezinu, kas notiek ar Jūsu rubli.

Ar mašīnu esmu nobraucis jau 160000 kilometru un remontu sāk izmaksāt dārgāk, līdz 43 pensiem palielinājusies maksa par benzīnu. Mašīna, ko vēlos iegādāties, maksā līdz 7000 mārciņu. Jūsu «Ladas» — 3700—5000 mārciņu. Kaut gan smokam degvielu izplūdes dūmos, tie aizēno sauli un iznīcina atmosfēru, bet bez mašīnas nevar iztikt.

Turpinājums sekos

Palīdz etiķis

● Stiprs etiķa šķīdums (viens ēdamkarote etiķa uz vienu glāzi ūdens) nāks talkā, lai notīrītu traipus no spoģulim un stikla;

● atjaunos spīdumu apzeltītiem koka rāmiem;

● palīdzēs vieglāk iztīrīt vannu, izlietni, emaljētu katlu;

● iztīrīs augļu un tauku traipus no audumiem;

● palīdzēs iztīrīt aiznāsātu žaketes vai mēteļa apkakli;

● Pēc griestu un sienu balināšanas durvis un logus viegli notīrīt no baltajiem notecējumiem ūdens un etiķa maisījumā (2:1).

● Pēc stipulu, kiploku, silķu griešanas rokas iegūst specifisku šo produktu smaržu. Lai to novērstu, vajag samērcēt rokas vājā etiķa šķīdumā, bet pēc tam nomazgāt.

● Ja vienā litrā ūdens izšķīdina trīs ēdamkarotes etiķa un šajā ūdenī pēc mazgā-

nas izskalo matus, tad tie kļūst spoži un zīdāni.

● Krāsotus vilnas apģērba gabalus pēc mazgāšanas izskalo vairākas reizes. Pēdējam ūdenim pievieno nedaudz etiķa. Tas atsvaidzina krāsu.

● Ja trikotāžas izstrādājums zaudē krāsu, tad pirms mazgāšanas to iemērc aukstā ūdenī, kuram pievieno nedaudz etiķa. Skalojot savukārt ūdenim pievieno glicerīnu (vienu ēdamkaroti uz 10 litriem ūdens).

● Lai zīds un samta drēbes kļūtu mīkstas, tās jāskalo ūdenī, kuram pievienots etiķis (trīs ēdamkarotes uz vienu litru ūdens).

● Ja līdz spīdumam nonēsātu vilnas audumu paberzē ar suku, kas samērcēta etiķa šķīdumā, spīdums pazūd.

● Lai vaska drāna uz galda nesāktu plīstēt, laiku pa laikam noberzējiet to ar etiķa un

piena maisījumu (1:1).

● Nikelētus traukus ir viegli notīrīt, ja tos noberzē ar drāniņu, kas samērcēta šķīdumā, kuru veido viena ēdamkarote galda etiķa un viena tējkarote sāls.

● Tējas vai kafijas kārtiņu, tasiņu iekšpusē var notīrīt ar drāniņu, kas samērcēta etiķī vai stiprā galda sāls šķīdumā.

SVEICAM DECEMBRĪ

50 GADI —	
Stepanam Jakovļevam	11,
60 GADI —	
Pelagejai Senkovai	10,
Antonam Parādniekam	11,
Ananijam Železkinam	23,
Vasilijam Kuznečovam	28,
75 GADI —	
Alimpijam Kondratjevam	12,
80 GADI —	
Veronikai Valterei	12,
Uljanai Jakimovai	21,
Anastasijai Isajevai	22,
Juhanai Pikulei	27.

Redaktors A. RANCĀNS